

Ob otvoritvi gospodarske hmeljarske razstave v Žalcu

Z otvoritvijo prve gospodarske hmeljarske razstave, ki bo odprta od 16. do 22. oktobra v Žalcu, bodo savinjski hmeljarji ponovno prikazali vsestranski pomen gojenja hmelja in njegovo vlogo v naši kmetijski proizvodnji.

Ni slučaj, da delovni ljudje v industriji, kmetijstvu ali drugih vejah našega gospodarstva s ponosom in polno ustvarjalno zavestjo žele, poleg običajnega obračuna dela, prikazati uspehe vloženih naporov. In prav je tako. Nesluten polet ustvarjalnosti je mogoče prikazati z živo besedo, še lepše pa jo je prikazati z uspehi, izraženimi v dvigu kakovostne in količinske proizvodnje, pa naj bo to v industriji ali kmetijstvu. To je posebnost v današnjih dneh socialistične graditve, ko premagujemo na vseh področjih krute spone neizmerne zaostalosti. Nekdo, ki težko spremlja dnevna dogajanja pri graditvi socialistične skupnosti in ki je brezbrizen do dnevnih uspehov naše graditve, si težko ustvari sliko rezultatov po desetih letih vlaganja naporov za boljše življenje delovnega človeka. Res, da je deset let kratka doba pri uresničevanju velikih ciljev socialistične izgradnje. Toda vendarle stotine novih tovarn, elektrarn, na stotine kilometrov novih cest, železniških prog itd., itd. govore o tem, kaj lahko svobodni proizvajalec ustvari, če ima perspektivo za bodoče življenje. Ta perspektiva je bila jasno začrtana že pred desetimi leti, tedaj, ko so bile napravljene prve brazde v trdo ledino. Danes more z vsem ponosom sleherni, ki je prispeval k doseženim uspehom, povedati resnici na ljubo — ustvarili smo pogoje, ki dajejo realne možnosti za boljše življenje v bližnji bodočnosti. O tem govori zadnji čas več resnih razprav v najvišjih gospodarskih krogih, ki z vso odločnostjo pristopajo k ureditvi našega bodočega gospodarstva na temelju važnih sklepov konference za dvig ravni, kateri je pred kratkim predsedoval predsednik Tito.

Naš hmeljar ne more mimo vseh teh pridobitev. Saj je vendar tudi on takoj po osvoboditvi s polnim poletom zaoral prve brazde za obnovo uničenih hmeljskih nasadov v veri, da pomaga celiti rane, ki jih je povzročil okupator, obenem pa, da kot član socialistične skupnosti prispeva svoj delež pri odpravljanju temne preteklosti. Mirno lahko trdimo, da so to naloge hmeljarji v zadnjem desetletju vestno opravili, obenem pa so si ustvarili realne možnosti in dokaj čvrsto perspektivo bodočemu hmeljarjenju.

Vloženi napori v tem ožjem predelu Slovenije se danes odražajo v dvigu hektarskih donosov, v kakovostni pridelavi, v dvigu strokovnosti, pri čemer krepko pomaga Inštitut za hmeljarstvo, v ureditvi trgovine in pridobitvi renomeja našemu hmelju v svetu. Pri vsem tem pa ne smemo pozabljati na združno življenje, ki ustvarja pogoje in daje perspektivo na-

šemu kmečkemu življu. Te pridobitve so brez dvoma rezultat izredne marljivosti proizvajalcev, ki v času sezone skoraj pozabljajo na pičlo odmerjene ure počitka. Ta prizadevnost savinjskih hmeljarjev bi lahko bila za vzgled marsikateremu, ki svoje sile vloga v celoti za zadovoljevanje samega sebe, skupnost pa mu je postranska stvar.

Prireditelji prve gospodarske hmeljarske razstave so se odločili, da naj tokrat razstava prikaže gospodarski, strokovni in kulturni napredek v tej kmetijski panogi. Tako se odstopa letos od običajne vzorčne razstave, ki sicer zavzema del razstavišča, pač pa se daje mnogo poudarka agrotehniki in selekciji v hmeljiščih, pedološkemu raziskovanju zemlje, delu kemijskega laboratorija Inštituta za hmeljarstvo, zaščitni službi, itd. Poleg tega ne pozabljamo na zgodovino našega hmeljarstva in trgovino, ki v službi proizvajalcev danes resno skrbi za zadovoljivo vnovčevanje pridelka v svetu. Obiskovalci pa bodo v času razstave imeli priliko prisostvovati predvajanju strokovnih in ostalih poučnih filmov, med katerimi bo posebnost domači film o našem hmeljarstvu, zraven pa barvni film o angleškem hmeljarstvu. Prav zaradi tega prireditelji želijo, da bi obiskovalci prihajali v skupinah, da bi se s tem laže zvrstili pri predvajanju filmov, dnevno v času od 8. do 17. ure.

Ob tej priliki ponovno vabimo hmeljarje in kmetovalce, združne organizacije in ustanove, da v čim večjem številu obiščejo pomembno razstavo, ki zasleduje napredek strokovnega, gospodarskega in kulturnega življenja v Savinjski dolini, obenem pa predstavlja veren prikaz naporov, ki jih hmeljarji vlagajo v hmeljsko proizvodnjo.

Kač Karel

Predlog inštituta za izboljšanje

ZAŠČITNE SLUŽBE V HMELJIŠČIH

V zadnji številki »Hmeljarja« smo napisali nekaj besed o pomanjkljivosti zaščite v hmeljiščih, obenem pa obljubili predloge za ukrepe, ki naj bi po našem mnenju izboljšali zaščitno službo v prihodnjem letu.

V enem smo si vsi edini: zaščita v hmeljiščih, kot smo jo imeli do sedaj, zadostuje v celoti samo za leta, ko boleznin in škodljivci nastopajo zmerno in ne masovno, kot je bil to primer letos. Da pa bo hmeljar vsaki situaciji kos in da bo njegova borba uspešna tudi proti masovnim pojavom najzahrbtnejših škodljivcev, da bo lahko obdržal kakovost našega goltinga in svoj sloves naprednega kmetovalca, je treba izboljšav v zaščitni službi.

Začnimo z organizacijo! Kmetijske zadrugе imajo na področju Savinjske doline nastavljene zaščitne referente, ki naj bi skupaj s svojim in hmeljarskim odsekom reševali probleme pri zaščiti hmeljišč. Organizacija ni slabo postavljena, vendar so redke zadrugе, ki bi bile v celoti kos vsakemu problemu, ki se pojavi v zaščiti hmelja in to v glavnem zato, ker je na eni ali drugi strani premalo strokovnega znanja, premalo energičnosti ali pa premalo smisla za odgovornost.

Kar se tiče strokovnega znanja, se moramo zavedati, da ga je treba neprestano izpopolnjevati s praktičnimi izkušnjami in živo ter pisano besedo strokovnjakov. V zaščiti je vsako leto toliko novega, bodisi pri škropivih, bodisi pri škodljivcih, da brez izpopolnjevanja ne gre. Na žalost pa je mnogo takih zadrug, kjer uslužbenci, ki so za zaščito odgovorni ali pa pri njej sodelujejo, nimajo niti dovolj osnovnega znanja iz zaščite. To znanje ni potrebno samo zaščitnikom, ampak prav tako traktoristom, uslužbencem v prodajalni, vodjem strojnega odseka, vodjem hmeljarskih odsekov, upravnikom in končno hmeljarjem. Zato smo mnenja, da bi se morali tečaji iz zaščite, ki se vrše vsako leto na Inštitutu za hmeljarstvo, poglobiti in razširiti. Na koncu tečaja naj bi bil praktičen izpit, ki bi bil obvezen za odgovorne uslužbence kmetijskih zadrug. Le-ta bi obiskovalce prisilil k resnemu sodelovanju. Tečaji bi morali biti obvezni za zaščitne referente, upravnike zadrug, za traktoriste, vodje strokovnih odsekov in prodajalce v zadrugi trgovini.

Na ta način bi na eni strani dosegli, da bi vsakdo, ki dela v zaščiti, bil seznanjen vsaj z osnovami zaščite, na drugi strani pa klasifikacijo znanja iz zaščite posameznih uslužbencev in bi na temelju teh lahko naslednje tečaje razdelili v nižje in višje. To je bilo do sedaj nemogoče, ker je bilo poslušalstvo na tečajih sestavljeno iz začetnikov in takih, ki so imeli že solidno osnovno znanje.

Če na kratko povzamemo: Hmeljarski odbor naj preko zime s pomočjo Inštituta organizira tečaje, ki naj se zaključijo z izpiti. Tečaji naj bodo ločeni za poslovodje, za traktoriste in za zaščitnike in upravnike. Tako se bo lahko v posameznih tečajih najbolj pazilo na tisto snov, ki je za poslušalce najbolj važna: pri poslovodjih na kemična sredstva, pri traktoristih na način škropljenja, itd. Hmeljarski odbor naj omogoči tudi hmeljarjem, ki so na tem zainteresirani, da bodo lahko obiskovali omenjene tečaje.

Večje strokovno znanje bo ljudem jasno povedalo, kaj pomeni v zaščiti zamujen čas. Saj je prav v borbi proti škodljivcem najvažnejše načelo: čas je zlato. Ko

bo vsakemu dovolj jasno, kaj pomeni zamujen dan v času škropljenja, bo več hitrega in premišljenega ukrepanja po zadrugah in večja zavest odgovornosti pri posameznih ljudeh.

Strokovno znanje je nujno potrebno vsem od zaščitnikov do hmeljarjev, da bodo manj nasedali govoričenjem posameznikov, ki poceni tolažijo hmeljarje, češ saj ne bo tako hudo: za pajka je premokro leto, za peronosporo pa premrzlo, da bi se lahko razvijala. Niti pajek, niti peronospora se nista ozirala na »strokovno mnenje« krivih prerokov, ampak sta šla zmagovalno pot po dolini. Če boš spoznal boleznin in škodljivce, boš njihov razvoj lahko vsakodnevno zasledoval v hmeljiščih, izbral najugodnejši čas za njihovo zatiranje in dosegel najboljše uspehe. Če pa naletiš pri tem na probleme, ki jih sam ne moreš rešiti, se obrni na Inštitut, ki vestno zasleduje razvoj boleznin in škodljivcev v vsej dolini.

Kako pa s sredstvi? Za prihodnje leto potrebujemo dovolj učinkovitih kemičnih zaščitnih sredstev proti peronospori in proti rdečemu pajku. Vsa ta sredstva morajo biti maha vskladiščena ali pa že prevzeta po zadrugah, medtem ko sredstev proti ušem, ki jih lahko nabavimo vsak čas v domači industriji, ne bomo naročali v večji količini vnaprej. Proti peronospori smo dovolj preskrbljeni, če imamo okrog 100—120.000 kg bakrenega apna ali pa njemu ustrezajočega škropiva. Mnenja smo, da naj »Hmezad« pravočasno naroči in z vsemi silami poskrbi, da bo pravočasno nabavljeno okrog 60.000 kg bakrenega apna, 10.000 kg dithana in vsaj 10.000 kg kuprasula. S kuprasulom se pobliže seznanite v drugem članku, ki govori izključno o njem.

Protirdečemu pajku moramo dobiti dovolj učinkovitih sistemikov, ki so se v borbi proti rdečemu pajku pokazali kot najboljši. Mnenja smo, da je potrebno za prihodnje leto uvoziti najmanj 100 kg Terra systama, 500 kg systoxa ali odgovarjajočo količino njemu sličnega sredstva. Nekaj 100 kg tediona in malathiona. Vsa ta škropiva bomo opisali v drugih člankih. Vsa ta sredstva morajo biti najpozneje do konec maja poleg domačih žvepljenih in parationskih sredstev vskladiščena v »Hmezadu«. »Hmezad« pa naj skrbi za to, da se bo to v resnici zgodilo.

O škropilnicah kar na kratko in jedrnato. Kar smo napisali pred dvema letoma v »Hmeljarju« to drži. Hmeljarjem je treba dati na razpolago motorke na ročno škropljenje, kmetijskim zadrugam pa avtomatične traktorske škropilnice in molekulatorje, t. j. škropilnice z visoko zmogljivostjo, ki zadrugo preveč ne obremenjujejo, so pa izredno učinkovite.

Ker za sedaj še ni mogoče nabaviti privatnim hmeljarjem škropilnice na regres, še manj pa plačati jo brez regresa, je edina pot preko zadrugе. Ta naj nabavi toliko škropilnic »Vermorelk«, da bo imelo vsakih 3—5 večjih hmeljarjev svojo škropilnico v izključno uporabo, za katero bodo zadrugi plačevali amortizacijo. Vsi merodajni faktorji pa naj še naprej delajo na tem, da dosežejo regres tudi za privatnike.

Že v zadnji številki smo izrazili upanje, da bi radi čim hitreje poročali o storjenih ukrepih. In upanje nas ni varalo. Kaj vse je že ukrenjeno, čitajte v drugih člankih. Upajmo, da bo ves obširen program do prihodnje sezone izpolnjen.

Ing. Kač Miljeva

Kemična sredstva, ki jih uporabljamo za zaščito v hmeljiščih

Pod naslovom »Kemična sredstva, ki jih uporabljamo za zaščito v hmeljiščih« vam bomo postopoma opisovali tiste kemične pripravke, ki jih še malo ali pa sploh ne poznate, ki pa so se v naših poizkusih dobro obnesla in ki jih bomo, kakor pričakujemo, dobili v prodaji, z eno besedo, ki zaslužijo vso našo pozornost. V letošnjem letu se je precejšnje število sredstev izkazalo kot zelo dobrih, bodisi v borbi proti rdečemu pajku ali pa v borbi proti peronospori. Da bo hmeljarjem v prihodnjih letih kljub povečanemu številu sredstev izbira lahka, naj jim pomagajo pričujoči članki.

KUPRASUL je sredstvo proti peronospori in proti rdečemu pajku. Izdeluje ga naša domača tvornica »Pinus« v Račah. Sestavljeno je iz dveh komponent, in sicer iz modre galice in koloidnega žvepla. Kemijsko vsebuje: 13% bakra, 50% mikroniziranega žvepla in 57% neaktivnih snovi, raznih emulgatorjev in lediv. Modra galica se v tem škropivu ne nahaja v obliki kristalov, kot smo jo navajeni, ampak je zmleta v fin prah. Zato te galice ni treba predhodno namakati, da bi se raztopila, ampak se v vodi takoj stopi, ako jo med mešanjem vanjo vsipljemo. Bakrenemu prahu je primešano ultra žveplo trrdke »Pinus«, ki ima slične lastnosti kot Cosan ali pa Kumulus. Zaradi primešane žveplenega pripravka Kuprasul ni jasne zelenomodre barve, kot smo jo navajeni pri galici, ampak umazano zelene, podobno kakor bakreno apno. Kakor vemo, je treba bakreno apno pred uporabo nevtralizirati z apnom ali sodo. Zato tvornica poleg Kuprasula pošilja brezplačno apneni hidrat ali kalcinirano sodo, katere raztopino vlijemo v raztopino Kuprasula. Normalno pripravljamo 1% raztopino Kuprasula, in sicer na naslednji način: Za 100 l brozge pripravimo v manjši posodi nekoliko litrov vode, v katero stremo Kuprasul in dobro premešamo. Ko se je ves Kuprasul raztopil, pripravimo v drugi posodi 400 g kalcijevega hidrata in ko dobimo enotno belo tekočino, jo vlijemo v raztopino modre galice. Kot že rečeno, škropimo navadno z 1% Kuprasulom, samo v izredno mokrih letih pri glavnih škropljenjih zvišamo procent Kuprasula na 1,5%. Razumljivo je, da moramo 1,5% raztopino Kuprasula nevtralizirati z raztopino 60 dkg kalciniranega hidrata. Raztopina Kuprasula je zelenkasta suspenzija, katero lahko uporabljamo z vsemi vrstami škropilnic, z navadnimi in z molekulatorji.

Pri naših poskusih se je Kuprasul pokazal kot zelo učinkovito sredstvo v borbi proti peronospori. Lahko bi celo trdili, da je bil boljši od modre galice, čeprav se to sliši paradokсно. Kuprasul je kakor vemo, sestavljen iz modre galice in 1% raztopina Kuprasula vsebuje celo manj aktivnega apna, kot 1% raztopina modre galice (Kuprasul vsebuje samo 13% bakra). Lahko pa si to dejstvo razlagamo na tale način: Modri galici v Kuprasulu je primešano koloidno žveplo, ki ima odlična lepljiva sredstva in zaradi tega je tudi delovanje Kuprasula povolnejše.

S Kuprasulom škropimo proti peronospori ob istih terminih kot z bakrenim apnom. Omeniti pa moramo, da se Kuprasul močno prilepi na list in pušča tam zelenomodre madeže. Zaradi tega bi v letih, ko mo-

ramo proti peronospori škropiti prav do obiranja, uporabili za zadnje škropljenje proti peronospori namesto Kuprasula Dithane. V poskusih, ki so se vršili v Inštitutu, se je kombinacija Kuprasul-Dithane odlično pokazala. Hmelj je bil najprvo trikrat škropljen z 1% Kuprasulom, zadnje škropljenje pa smo izvedli z 0,20% Dithanom. Kobule so bile lepe zelene barve brez najmanjših poškodb od peronospore.

S Kuprasulom pa se, kot že rečeno, ne borimo samo proti peronospori, ampak tudi proti rdečemu pajku. Koloidno žveplo, kakor tudi žvepleno apneni brozga, delujeta smrtno na rdečega pajka, čeprav pri močnejših okužbah njihovo delovanje ni dovolj učinkovito. Prednost uničevanja rdečega pajka z žvepleni sredstvi pa je v tem, da žveplena sredstva prvič niso strupena, drugič pa, da žveplena sredstva ne ubijajo koristnih žuželk — teh velikih hmeljarjevih zaveznikov. Res je, da pri močnejši okužbi z enkratnim škropljenjem z žvepleni pripravki ne bomo dosegli zaželenega učinka, če pa proti pajku škropimo 4 do 5-krat z žvepleni preparati, to se pravi, vselej, kadar škropimo proti peronospori, nam rdeči pajek v hmeljiščih ne bo naredil škode. Poskus, ki smo ga letos napravili v Inštitutu, je pokazal, da je bil pajek pri 4-kratnem škropljenju s Kuprasulom tako uničen, da na hmelju ni naredil nobene škode. Do kraja vegetacije se okužba ni dvignila nad 6 pajkov na list. Ta način zatiranja pajkov prav lahko primerjamo s škropljenjem s fosferno proti rdečemu pajku. Imamo pa, kot že rečeno, tele prednosti: ni se nam treba varovati pred strupenim škropivom, ne uničimo koristnih žuželk in prav poceni uničimo pajka. Saj stane 1 kg Kuprasula v tvornici 120 din, torej skoraj nič več kot bakreno apno in je borba proti pajku tako rekoč zastoj. Opozoriti pa moramo hmeljarje, da vpliva žveplo na pajka le tedaj, če z njim večkrat škropimo in če pri tem dobro škropimo.

Kot vidimo ima Kuprasul zelo dobre lastnosti in bo zato v kratkem času prodrl. Edino priprava je nekoliko bolj komplicirana kakor pri bakrenem apnu, pa tudi tu ne prehudo, ker nam ni potrebno namakanje kot pri galici. Ne priporočamo pa Kuprasula samo hmeljarjem, ampak tudi vinogradnikom. Na ta način se vinogradniki izognejo zamudnemu pripravljanju modre galice in z enim mahom ubijejo dve muhi: z modro galico v Kuprasulu uničijo peronosporo, z žveplom pa oidij. Kot nam poročajo z vinogradniškega posestva mariborskega Tehnikuma, se je Kuprasul pri letošnjih poizkusih v vinogradih prav dobro obnesel. Treba pa bo še poizkusiti, kako bi kaj bilo s Kuprasulom v sadjarstvu. Saj se tudi na sadnem drevju širi rdeči pajek, na katerega bi žveplo dobro delovalo, prav kot na ličinke ameriškega kaparja. Za uničevanje škrllupa pa sta v Kuprasulu kar dve sredstvi: baker in žveplo.

Omeniti moramo še to, da se s Kuprasulom ne smejo mešati arzenski pripravki, lahko pa z njimi mešamo ostale insekticide. Za danes dovolj o Kuprasulu. O rezultatih o poizkusnem škropljenju pa kdaj drugič.

Inž Kač Miljeva

Škropilnice za prihodnjo sezono

Tokrat nekaj besed o naših škropilnih napravah in o možnostih za rešitev enega zelo važnih vprašanj v naši hmeljski proizvodnji.

Vsak hmeljar je bil letos priča kakšne možnosti imamo pri izvajanju zaščitne službe z obstoječim škropilnim parkom. Praksa kaže, da se iz leta v leto postavlja pred hmeljarja več skrbi glede očuvanja rastline, pred vedno večjim orgožanjem s strani škodljivcev. Še tako idealno vreme ni več sigurno, da bi hmeljarji z minimalnim škropljenjem poceni odnesli. To potrjuje, da bo v bodoče najmanj 4–5-kratno škropljenje minimalna meja, če bomo želeli pospraviti kakovostno blago. V takšnih vremenskih razmerah kot so bile letos pa ne bo niti to zadostovalo. Iz teh razlogov nastaja vprašanje škropilnic izredno važno in ga je treba že za prihodnjo sezono temeljito rešiti.

Kakšne so možnosti? Inštitut za hmeljarstvo je spomladi kupil eno škropilnico tipa »Vermorel«, francoskega izvora, kombinirano z angleškim motorjem. Ogrodje te škropilnice je nekoliko preurejeno, tako da je primerna za škropljenje hmelja, krompirja in sadnega drevja. Široka je 0,80 m, visoka 0,95 m, z dvema razpršilcema, enoosna na konjsko vprego. Pri delu je škropilnica pokazala mnogo dobrih lastnosti, tako da kdor je delal z njo, je potrdil prikladnost te škropilnice za hmeljišča. Medtem je Tovarna poljedelskih strojev v Mariboru za model škropilnic nabavila licenco z namenom, da postopoma osvoji proces izdelave teh strojev. Do takrat pa ima tovarna namen uvažati glavne dele (črpalko, motor) in jih sestavljati ter posredovati našemu kmetijstvu. S tem so nastale tudi za Savinjsko dolino realne možnosti; da bomo že v kratkem času prišli do kvalitetnih škropilnic.

V zvezi s tem je Hmeljarski odbor OZZ pregledal vse možnosti in uspel, da se bo do konca aprila prihodnjega leta lahko dobavilo Savinjski dolini okrog 170 komadov teh škropilnic. Ker za sedaj ni možno posameznim hmeljarjem dobaviti teh strojev z regre-

som, je prav, da jih čim več nabavijo kmetijske zadruge, vsaj one z največjimi hmeljskimi površinami. Predlog je ta, da naj te škropilnice KZ dajo v stalno uporabo hmeljarjem, tako da bi za vsa škropljenja (hmelj, krompir, sadje itd.) imelo največ 5 do 8 posestnikov eno škropilnico. Seveda bo nekdo od koristnikov zadolžen s škropilnico, ker sicer bi brez pravega oskrbovanja propadala. Koristniki bodo plačevali samo amortizacijo, ki ne more biti nesprejemljiva zaradi tega, ker bo stroj za vsa škropljenja vsako uro na razpolago, obenem pa je njegova življenjska doba najmanj 10 let. Če bo v doglednem času rešeno vprašanje nakupa teh strojev z regresom tudi za posameznike, tedaj se bodo te škropilnice lahko prodale koristnikom, odštevši vplačano amortizacijo. Cena tem škropilnicam še ni dokončna, vendar računamo, da bo okrog 450.000 din brez regresa oz. s 50 % regresom 225.000 din.

Priporočamo, da kmetijske zadruge čimprej dostavijo naročilnice v smislu pisma Hmeljarskega odbora. Kmetijskim zadrugam smo priporočili tudi, da naj za te škropilnice najamejo kredit, ki ga je možno vsak čas dobiti, lastna sredstva, predvsem pa sredstva od hmelja, pa naj uporabijo za nujnejše investicije in pospeševalne namene.

Z ureditvijo oz. temeljitim popravilom obstoječih škropilnic, opremo vseh malih »Steyer« traktorjev s škropilnicami ter nabavo novih 170 komadov škropilnic tipa »Vermorel« računamo, da bomo že za prihodnje leto situacijo bistveno popravili. Težiti moramo za tem, da nas še tako močni napadi škodljivcev ne bodo presenetili.

Hmeljarji, resno postavite pred vaše hmeljarske odbore oz. upravne odbore KZ zahtevo, da se pravočasno zavzamejo za nakup teh škropilnic, sicer bo zaradi sedaj omejenih dobav lahko kakšna kmetijska zadruga ostala brez njih!

Kač Karel

Regulacija Ložnice dobro napreduje

Še pred nedavnim nas je precej bolela glava, kajti kljub prizadevanju Hmeljarskega odbora se na gradbiščih regulacije Ložnice in njenih pritokov razmere niso bistveno izboljšale. Upravičeno je nešteto hmeljarjev postavljalo vprašanje, zakaj dela ne napredujejo. Razlogov za to je bilo več, eden glavnih pa je bil ta, da je organizacija dela na gradbiščih v mnogočem šepala.

Nekako pred letom dni pa je Hmeljarski odbor temeljito razmislil o zadevi. Končno je bilo odločeno, da organizirajo Vodno skupnost za Ložnico z nalogo, da prevzame vsa nadaljnja dela v svoje roke. Danes lahko trdimo, da je bila ta pot edino pravilna. S širokim krogom zainteresiranih posestnikov, včlanjenih v to organizacijo, smo postavili zdrave temelje in trdno osnovo za nadaljnja obsežna dela pri urejevanju vodnega režima v Savinjski dolini.

Vodna skupnost je po prevzemu odgovorne naloge pred nekako 2 mesecema pričela z delom. Del gradenj — odsek pri Joštovem mlinu — izvaja gradbeno podjetje iz Slov. Konjic. Dela na tem odseku bodo predvidoma končana do konec oktobra. Del gradenj pa vršijo organizatorji v lastni režiji. Od vsega začetka je bilo videti, čeprav je bilo več glasov proti režijskemu delu, da je mogoče s pravilno organizacijo dela z realnimi normami in akordnim delom doseči

prav v delu v lastni režiji vidne uspehe. Zlasti je viden uspeh v tem kratkem času obstoja Vodne skupnosti v pospešenosti gradbene dejavnosti. Poleg tega pa je s tem načinom možno dela ceneje izvrševati. Da je to res, naj navedemo to, da so bila dela na odseku pri Arji vasi po predračunu planirana na 2,3 milijone dinarjev. Ob koncu septembra, ko so bila dela na tem odseku zaključena, pa po grobem obračunu vseh stroškov poraba investicijskih sredstev ne bo presegla 1 milijon dinarjev. Torej je že samo na tem odseku prihranjeno preko 1 milijon dinarjev. Res, da je bilo izredno lepo vreme, toda to je v glavnem potrdilo, da je bil program pravilno postavljen. Sicer pa, če bi bilo slabo vreme, bi izdatkov tudi ne bilo. Enako dobro napredujejo dela na odseku pri Joštovem mlinu, le z razliko, da so ta dela izredno zamotana zaradi situacije, ki jo je povzročila lanskoletna poplava.

Na zadnji seji je upravni odbor Vodne skupnosti med ostalim pregledal in osvojil program del za prihodnje leto. Program obsega vrsto manjših prekopov na področju Arje vasi, Pirešice in Sp. Ložnice. Nadalje predvideva nadaljevanje in dovršitev regulacijskih del do Zg. Ložnice, oziroma če bo vreme ugodno, do bivše keramične tovarne v Götovljah. Na tem odseku bo zgrajenih več novih objektov, med njimi most na Sp. Ložnici in zaradi prestatitve struge, nov most na Zg. Ložnici.

Upravni odbor je sklenil tudi, da se takoj pristopi k ureditvi delavskega naselja nekje med Zg. Ložnico in Gotovljami. Nadalje je sklenil, ker je praksa pokazala, da je možno v lastni režiji dela ceneje izvajati kot podjetniško, da celoten program za prihodnje leto uresniči Vodna skupnost v lastni režiji.

Danes lahko že z vsjo sigurnostjo računamo, da bodo regulacijska in najvažnejša melioracijska dela na Ložnici in njenih pritokih končana do konec leta 1957. Čim bodo ta dela končana, se bo vsa dejavnost prenesla na področje Boljske, kjer se predhodna dela

(meritve vodostaja, podtalnice itd.) že vršijo. Menimo, da je nova organizacija že potrdila s svojim delom nujnost obstoja, seveda pa jo čakajo še težke in odgovorne naloge. Da bo delo hitreje napredovalo, bo še to leto nabavljen bager in najpotrebnejša mehanizacija.

Mislím in se verjetno ne motim, če trdim, da želi sleherni prizadeti posestnik Vodni skupnosti za Ložnico uspehov pri nadaljnjem delu, vsi skupaj pa pričakujemo od nje, da bo potrdila naša pričakovanja.

Kač Karel

Nekaj senčnih strani iz časa obiranja hmelja

Še kratek čas, pa bodo zadnja dela v hmeljiščih ob požiganju hmeljevine končana. Če bo lepa in daljša jesen, še pride na vrsto rigolanje za obnovo ali nove nasade, gnojenje z dušičnimi gnojili in že bo skoraj čas razmišljanja za novo hmeljsko sezono.

Zelo radi se hmeljarji ozrejo nazaj potem, ko so skrbno pospravili pridelek. Pa ne samo hmeljarji, tudi odgovorni ljudje, ki so imeli v času sezone kopico skrbi z organizacijo, preskrbo materiala, zaščitno službo itd., radi pregledajo opravljeno delo in zadovoljni s hmeljarji vred ali pa obratno, sklepajo kako odpraviti slabosti, ki so se pokazale, da ne bi trpelo delo v prihodnji sezoni.

Želeli bi kritično spregovoriti o zadnjih pripravah pred letošnjim obiranjem. Ni bilo zaman vsako leto obilice razgovorov glede preskrbe obiralcev. Tudi to leto je naš list ob koncu julija resno opozoril hmeljarje, da napravijo potrebne korake glede pravočasne preskrbe obiralcev. V najboljši veri smo bili, da bodo cene obiranja, ki so bile predlagane, odgovarjale, ob samem začetku obiranja pa je situacija govorila za to, da svetujemo hmeljarjem, da nagradijo obiralce za lepo obiranje, in sicer 2 do 3 din po škafu. Zaradi izrednega pomanjkanja obiralcev, saj še vrsta hmeljarjev okrog 25. avgusta ni imela obiralcev, smo končno objavili nasvet za hmeljarje, da naj za obiranje s hrano plačajo 30 din, brez hrane pa 40 din po škafu. To je sicer napravilo nekaj zmede pri onih hmeljarjih, ki so do takrat že imeli dovolj delovne sile, toda vrsta hmeljarjev pa je v času največjega obiranja še vedno tekala za delovno silo. Res, da je letos prišlo sorazmerno manj obiralcev. Vzroki so morda v tem, da je precej mlajše delovne sile Dolenjske, Hrvaškega Zagorja in Prekmurja odšlo na delo v bližnje nove tovarne, delno pa verjetno tudi to, da so v teh krajih kulture, predvsem sadje, letos zadovoljivo obrodile. V takih letih, ki so sicer redka, pravijo starejši hmeljarji, da je preskrba sezonskih delavcev vedno težka. So pa v sredi še drugi vzroki, to se je pokazalo zlasti letos, ki nikakor ne morejo ugodno vplivati na sam dotok obiralcev. Naj omenimo dva karakteristična primera: Potem, ko ni bilo več upanja, da bodo še prišli novi obiralci, je vrsta naših ljudi odšla na stroške Hmeljarskega odbora v razne kraje z namenom, da pripeljejo vsaj za najtežje pri-

mere nekaj obiralcev. Okrog 300 jih je naknadno res prišlo. Dodeljeni so bili tistim posestnikom, ki so do takrat še vedno čakali z obiranjem in pa onim, ki so imeli le nekaj obiralcev na večjih hmeljskih površinah. Zmenili smo se s hmeljarji, da bodo poravnali obiralcem polovično pot nazaj, ker smo jih le pod temi pogoji mogli pripraviti, da so prišli na delo. Posestnik C. iz Vrbja pa je, zelo zaskrbljen nad nepredvidenim izdatkom, začel tarnati, da tega ne bo mogel storiti. Hodil je okrog obiralcev kot »mačka okrog vrele kaše«. Zelo slab vtis, ki ga je mož napravil, so obiralci potrdili že čez dva dni, ker so ga zaradi izredno slabe hrane skoraj pustili na cedilu. Drug primer: Nek dobro situiran posestnik iz Podloga pa je okrog 30 obiralcev, potem ko so mu 14 dni obirali hmelj in za slovo osmukali ter postavili še hmeljevke, odslovil s čistim izplačilom 25 din od škafa. Da bi preveč ne godrnjali, jim je »velikodušno primaknil nagrado od 100 do 300 din po osebi, čeprav je pospravil, razen okrog 30 kg IV. vrste, samo prvovrstno blago. Tretji primer in teh je bilo precej: Nekateri so iz preprostega razloga, da obiralce dobijo na čim cenejši način, opustili pravočasno prizadevanje glede preskrbe obiralcev, češ saj jih bo dovolj. Potem pa, ko jim je že tekla voda v grlo, so na najbolj nelojalen način z raznimi laskavimi obljubami na debelo prevzemali obiralce v Celju, nekateri pa so se celo potrudili, da so jim šli nasproti tja do Grobelnega. Res, da so sebi krili potrebe, na drugi strani pa so spravili vrsto hmeljarjev, ki so naročene obiralce pričakovali, v obupen položaj. Hvala lepa za takšen odnos, ki je poln sebičnosti in netovarištva. Mislím, da je takšno in slično početje vredno ostre graje, saj je prav malo podobno odnosu, kakršnega pripisujemo poštenemu savinjskemu hmeljarju. Takšne in podobne senčne strani v času obiranja ne dajejo zagotovila v prihodnje, da bomo dobili dovolj delovne sile. Sklenili smo, da bomo prihodnjič takšne pojave s polnimi imeni prizadetih obravnavali v našem listu, naj vedo hmeljarji kdo ruši ugled savinjskih hmeljarjev.

Ta članek naj za sedaj samo opozori na te pojave z željo, da se takšni hmeljarji zamislíjo, kako si bodo v prihodnje preskrbeli potrebno delovno silo, sicer bo treba poskrbeti, da bodo za slična dejanja morali nositi posledice sami.

Kač Karel

En dan v hmeljarski šoli

Rezek pisk pretrga megleno jesensko jutro, nato še klic dežurnega gojenca: »Vstani!«

Nekaj minut za tem, ne minut, sekund, zaropče po stopnicah, gojenci in gojenke še na pol dremavi v teku prihajajo iz svojih spalnic ter se hitro postavljajo v vrsto. Ostro povelje dežurnega vzgojitelja spravi vrsto v tek, nato sledi jutranja telovadba.

Po končanem razgibavanju pride na vrsto umivanje, nato pospravljanje sobe.

Ob pol osmi uri je zajtrk, bela kava in kruh, sledi pregled sob po vzgojitelju, predaja dolžnosti dežurstva naslednjemu gojencu, potem pa hitro v učilnico, kajti ob osmih se začne pouk, ki traja z odmori tja do dvanajste ure.

Po izdatnem in okusnem kosilu so gojenci eno uro prosti. Od enih do šestih popoldne je praktično delo, če je lepo vreme, v primeru slabega vremena pa so te ure določene za učenje.

Jesensko sonce je prijetno grelo, ko so gojenci, razvrščeni po skupinah, odhajali na svoja delovna mesta, eni na sušenje detelje na prenosnih kozolcih, drugi k dovozu in rezanju silaže, tretji na delo v vrt, medtem ko je živinorejska skupina že opravljala svoje vsakodnevno delo v hlevu. Delo vsake večje skupine nadzoruje predavatelj ali inštruktor ter pojasnjuje pomen dela in napake pri njem.

Od šeste do pol sedme se gojenci vračajo domov, očistijo in operejo ter morajo ob pol sedmih biti pripravljeni za večerjo, kajti ob sedmih se prične učna ura. Učenci pregledujejo novo predelano učno snov, pišejo delovni dnevnik, pripravljajo se za drugi dan. Tako do osme ure.

Od osmih do pol devetih se mora vsak spraviti v posteljo, reditelji še hitro počistijo sobe in ostale prostore, ob pol devetih je še zadnji pregled sob, luči ugasnejo, pogovor počasi utihne, mladi ljudje se predajo zasluženemu počitku.

Tako vsak dan. Ob sredah zvečer je predvajanje poučnih dia-filmov, pri katerih učenci v slikah vidijo, kar so med poukom že prej predelali. Tako postane marsikatera stvar še bolj razumljiva, snov pa, ki jo slišijo in vidijo, si boljše zapomnijo.

Ob sobotah popoldne ni praktičnega pouka; ta čas izkoristijo gojenci za temeljito čiščenje svojih sob in ostalih prostorov ter za kopanje. Vsako drugo nedeljo lahko gredo domov ter si v krogu družine odpočijejo od napornega, vendar koristnega in zanimivega šolskega življenja.

Pouk na Hmeljarski šoli se je letos začel nekaj prej kakor prejšnja leta ter se tako vskladil s pričetkom šolskega leta na ostalih strokovnih šolah.

Zanimanje za vpis je bilo precejšnje, tako da je kapaciteta šole popolnoma izkoriščena. V letošnjem

letu so bila prvič sprejeta tudi kmečka dekleta, ki bodo razen splošnih in strokovnih predmetov imela tudi nekaj gospodinjanskega pouka.

Šolanje se bo letos odvijalo po enoletnem programu, to se pravi, da bo šolanje trajalo samo eno leto in ne dve kakor do sedaj. Zaradi skrajšanja učne dobe je tudi odpadlo nekaj predmetov, kar pa ne bo bistveno vplivalo na kvaliteto absolventov.

Predavatelji so na prvi šolski konferenci sestavili koledar za letošnje šolsko leto, po katerem bo prvo polletje trajalo do konca februarja, vmes so na novo uvedene zimske počitnice okoli novega leta, drugo pa do konca julija, ravno tako s počitnicami okoli 1. maja. Dejansko traja pouk v drugem polletju le do 10. junija, od tedaj pa do konca šolskega leta je obvezna šesttedenska praksa, po tej pa zaključni izpit.

Težišče dela v zimskem polletju bo na razširjenju in poglobljanju teoretičnega znanja, v poletnem pa praktičnega, saj so predvidene v tem polletju komaj 3 ure pouka in zato 6 ur prakse dnevno.

Gojenci so se v novi sredini hitro znašli, se med seboj spoznali in kakor je videti, tudi vzljubili novo okolje, ki jim bo za dobo enega leta drugi dom.

Gojenci bivajo v udobnem in lepo opremljenem internatu, kjer imajo vso oskrbo. Internatski prostori so v letošnjem letu povečani z adaptacijo prostorov za bivanje deklet. Dopolnjene so tudi zbirke učil in knjižnica, predvsem s pomočjo, ki jo je šola prejela od Hmeljne komisije in Hmeljarskega odbora, torej od hmeljarjev samih.

Gojenci imajo na razpolago razne fizikalne naprave in lepo knjižnico, tako je tudi poskrbljeno za koristno uporabo prostega časa. V programu šole so tudi obiski kmetijskih razstav, ravno tako tudi ogledi vzornih posestev v bližnji in daljni okolici.

Način pouka in program šole se iz leta v leto izboljšujeta, lahko pa trdimo, da šola že danes nudi naši mladini potrebno znanje, brez katerega ni napredka v nobeni panogi, pa tudi ne v kmetijstvu. -n

Zgodovina se ponavlja

Znani rek je: »Zgodovina je učiteljica«, ki pa za savinjske hmeljarje ne drži posebno dobro. Človeku se zdi, kakor da je pozabljena vsa preteklost in da se sploh ne gleda v bodočnost, merodajni so samo trenutni uspehi. Morda pa je temu vzrok miselnost, da tudi preizkušeno najboljšo ni dobro, da je treba spremeniti, četudi na slabše. Pa to ni res!? Prišli so trgovci iz Vojvodine z omamnimi obljubami. Obljubili so celo celih šest let sigurne kupčije. Kaj pa potem? Kramp ali plug — vse po izbiri za zaključek veselega festivala ali karnevala.

Kakor pravijo, je njihovo poslanstvo za Savinjsko dolino odločilnega pomena. Ne v sreči nekaj višjih cen, temveč v posledicah, ki bodo za Savinjsko dolino katastrofalne, pravi gospodarski samomor.

Res, zgodovina hmeljarstva nas ni menda prav ničesar naučila. Če pogledamo naše hmeljarstvo od njegovega početka pa do danes, vidimo, da je moralo iti skozi nešteto težkih kriz, da se je končno usidralo na dveh solidnih temeljih. To sta dobra proizvodnja in prava trgovina, oba sta potrebna za popoln uspeh v hmeljarstvu. Skoraj 50 let trdega pionirskega dela je bilo potrebno, da je postalo naše hmeljarstvo tudi v trgovini enotno in da ta trgovina po svojih močeh pomaga tudi proizvodnji. Pred drugo svetovno vojno je zastopniku takratne hmeljarske zadruga, ko je šel navezovat trgovske stike z Ameriko, predstavnik največje ameriške firme, ki tudi danes kupuje mnogo našega hmelja, izjavil: »Kadar bo vaša zadruga edini

prodajalec savinjskega hmelja na svetovnem trgu, boste dosegli najlepše uspehe.« Ni res, kar trdijo nekateri proizvajalci, čim več trgovcev, tem višje cene, temveč je res obratno, čim več trgovcev, tem nižje cene, kajti vsak trgovec hoče prodati svoje blago svetovni trgovini pod kakršnimikoli pogoji. Pri tem pa je vedno oškodovan proizvajalec, ker pomanjkanje hmelja nastopi le redkokdaj. Ali naj gremo nazaj na pota svobodne trgovine, da se bomo na inozemskem trgu medsebojno klali, kdo bo koga po starem preizkušnem receptu?! Morda nam je žal tistih starih časov, ko so hmeljarji hodili z vzorci ponujat trgovcem svoje blago za vsako ceno, samo da so se ga iznebili. Drugi, bolj ponosni pa so ga pobasali v nove vreče, shranili na podstrešju, končno pa po več letih, ko ni bilo kupca, vrgli na gnoj. Pozabili smo, da je bila takrat cena nemškega in češkega hmelja trikrat višja od našega in to vse zaradi neorganiziranosti naše trgovine in prevelike ponudbe na inozemskem trgu. Danes pa smo začeli igrati hazardno igro in ne pomislimo, da s hmeljem prodajamo tudi hmeljarstvo in njegovo bodočnost. Ne zavedamo se hudih posledic našega početja, ki nam prinese prav gotovo izgubo in hudo razočaranje. Ali naj postanemo zločinci nad seboj, nad bodočo generacijo, nad celotnim savinjskim gospodarstvom! Odgovor ni potreben, ker ga bo bodočnost preveč jasno in kruto potrdila.

Ob nastopu vojvodinskega podjetja me moti prav tole: Vsaka trgovina odkupa je v glavnem tam, kjer

je proizvodnja, če te ni, si jo mora s svojo dejavnostjo ustvariti. Vojvodinsko hmeljarstvo je po ne vem čigavi krivdi na precej nizki stopnji. Svoj čas so imeli v Vojvodini skoraj 10.000 hektarjev, sedaj pa jih imajo borih 500 hektarov, in še to ni kvaliteta proizvodnja. Kolikor mi je poznano, tudi nimajo enotne trgovine in se v tistih nekaj ton zaletuje kar dvoje podjetij. Razumel bi, da je tak način možen za artikle, ki jih imamo vsaj v določenih letih preko mere. Nič ne bi imel na primer proti, če bi tovariši iz Vojvodine odkupovali letos n. pr. sadje, ki ga je v obilici na razpolago. S tem bi se nam lahko zelo ustregli. Druga stvar pa je seveda pri hmelju. Tudi sami so krivi, če ga v Vojvodini primanjkuje. Da se razumemo: trgovina ne sme biti sama sebi namen, njen cilj mora biti tudi dvig kvalitetne proizvodnje, sicer je svojo nalogo zgrešila. Vsaka trgovina, ki dela drugače, je parazit na narodnem gospodarstvu. Pri nas je trgovina tesno povezana s proizvodnjo.

Čigava je zasluga, da je danes savinjsko hmeljarstvo na tako zavirljivi višini. Reči moramo, da je to zasluga prav vseh činiteljev, pa bodi proizvajalcev, Inštituta, Hmeljarskega odbora, Hmeljne komisije, trgovine in vsega združništva, da smo vsi skupaj dosegli tako lepe uspehe. Pred nami stojijo težke naloge naše proizvodnje, kako še nadalje dvigati hektarski donos in kvaliteto, kako se ubraniti boleznim in škodljivcem, zbrati potrebna sredstva za zadružne sušilnice, motorne škropilnice, hmeljeveke po primerne ceni, razna škropiva, ki jih do danes še ne proizvajamo doma, pa so za naše hmeljarstvo nujno potrebna. Tudi regulacije in melioracije so nujno potrebne. Kdor misli drugače, ta ne vidi v prihodnost in slepcu zaman govoriš o barvah, če te ne more ali tudi noče razumeti. Da, nešteto je problemov, ki jih

moremo in moramo rešiti, če nočemo, da nas bo hmeljarstvo v drugih državah prehitelo in po konkurenčni poti potisnilo ob stran. Niti ne slutimo nevarnosti, ki nam preti od vseh strani za naše hmeljarstvo. To vedo prav dobro tudi tisti, ki so kdajkoli sodelovali v hmeljarskih organizacijah, pa danes iz neumevnih razlogov rušijo enotnost, ki so jo sami pomagali ustvariti. Hmeljarji, ne tako! Ni tako težkega vprašanja, ki bi ga z dobro voljo ne mogli rešiti in da bi šli skupno pot prav vsi, ki hočemo dobro savinjskemu hmeljarstvu. Naj nas ne motijo razna gledanja in osebne zadeve, kajti Savinjska dolina je v primeri s hmeljarskimi pokrajinami v drugih državah zelo majhna in v skupnosti in enotnosti, bodisi v proizvodnji ali v trgovini nekaj pomenimo, drugače pa prav nič. Komur je res pri srcu dvig in napredek Savinjske doline, mora delati na tem, da ne gremo več po poti, ki smo jo začeli. Nobena korist ne more odtehtati škode, ki bi jo s tem utrpelo naše hmeljarstvo. Ali naj tako brezsmiselno napravimo vse pridobitve trdega dela dolgih desetletij? Hmeljarji, na to si odgovorimo in potem se odločimo.

Dolžnost mi je bila, da ob dvanajsti uri za savinjsko hmeljarstvo, ko me še ni omamila blazna psihoza, kakor nekatere po dolini, zapišem te besede starim hmeljarjem v opomin, mladim pa v svarilo, da se na tak način ne rešuje naša bodočnost. Prav vsi, ki so odgovorni za tako stanje, nosijo polno odgovornost za vse posledice, ki bodo nastale in zgodovina savinjskega hmeljarstva jih bo že v bližnji bodočnosti sodila in obsodila.

Takrat bo resnici sicer zadoščeno, toda za rešitev savinjskega hmeljarstva bo tedaj, žal, že prepozno. Prepozno!

Turnšek Pongrac

S seje evropskega biroja za hmeljarstvo v Poperingu v Belgiji

Kakor vsako leto je bil tudi letos kongres evropskih hmeljarjev, in sicer v Poperingu v Belgiji. Kot zastopniki savinjskih hmeljarjev smo bili od Hmeljarskega odbora Žalec določeni tovariš Jelovšek, Lubej in jaz, da se udeležimo kongresa in tam zastopamo interese savinjskega hmeljarstva v Evropi.

Kongresa so se udeležili delegati hmeljarskih organizacij držav, članic Evropskega hmeljarskega biroja iz Anglije, Francije, Zah. Nemčije, Španije in Jugoslavije.

Da še predhodno povem zakaj je bil kongres ravno v Belgiji. Tendanca predsedstva biroja je, da je kongres vsako leto v drugi državi, da se istočasno ugotovi napredek hmeljarstva v dotični državi. Tako je bilo tudi letos v Poperingu določeno, da bo prihodnje leto kongres v Franciji, naslednje leto v Zah. Nemčiji in v letu 1958 zopet pri nas.

V ponedeljek 8. VIII. dopoldne smo prispeli v Ipern in se nastanili v hotelu Sultan, kjer so bila rezervirana prenočišča za Francoze in nas Jugoslovane. Popoldne je imel naš predsednik Hmeljarskega odbora tov. Jelovšek sejo biroja, ki je petlanski. Na tej seji so v glavnem prediskutirali poročila posameznih hmeljarskih organizacij držav — članic.

Po končani seji je bil sprejem delegatov ter ogled razsvetljenega mesta Ipern, ki je bilo pred prvo svetovno vojno največje mesto v Belgiji, a je bilo med vojno do tal porušeno. Sedaj je obnovljeno manjše mestce, s posebno arhitektonsko zgradbo v obliki nadvoznega mostu. Tu je zabeleženih tisoče imen angleških vojakov, ki so pustili življenje ravno v tem mestu.

Drugi dan, v torek 9. VIII., smo se iz Iperna z avtobusom odpeljali v Popering, kjer se je ob 9. uri pričel kongres. Kongres je otvoril predsednik belgijskih hmeljarjev, ki je obenem tudi hmeljski trgovec, gospod Samin. Nato pa so sledili pozdravni govori in poročila delegacij, ki so se nanašala na površine, zasajene s hmeljem, na pridelek ter trgovino v lanskem letu in oceno proizvodnje v letu 1955. Po poročilih je bila razprava. Seveda so se prvi oglasili k debati Nemei, ki so predlagali, da bi bilo nujno, da se hmeljske površine skrčijo, ker je predvidena proizvodnja v tem letu brez Anglije 1.280.000 centov, kar je znatno preveč. To pa naj bi indirektno veljalo za nas Jugoslavijo. Poskrbeli smo za pravilen odgovor, da še Jugoslavija zdaleč nima predvojnih površin hmelja, medtem ko ostale države presegajo predvojne površine. Na drugi strani tudi niso sprva hoteli priznati, da je bilo v Žalcu na zasedanju kongresa nam odobrenih 2500 ha, vendar še danes beležimo samo 1610 ha. Zato smo predlagali naj se površine skrčijo v državah, ki presegajo določene površine. Omenil sem prej predvideni pridelek brez Anglije, ki pa tu ne pride v poštev, ker v Angliji smejo saditi samo toliko hmelja, kolikor ga lahko porabijo odnosno odkupijo njihove pivovarne.

Precej pereče je bilo vprašanje prodaje hmelja. Bilo je razvidno, da nas vsi zavidajo in niso mogli razumeti dela odkupa in prodaje hmelja pri nas, tako da je moral tov. Jelovšek ponovno obrazložiti dobro prodajo hmelja v lanskem letu na svetovnem tržišču.

Spremenil se je tudi statut biroja z ozirom na to, ker je morala imeti prej država članica 1000 ha hmelj-

skih površin, medtem ko sedaj zadostuje samo 300 ha. Ta sprememba je prišla v poštev v primeru Španije. Naša delegacija je glasovala proti njenemu sprejemu v biro. Bilo je še več debate, ki pa ni tako objektivna in je ne bom navajal.

Popoldne je sledil ogled hmeljišč. V tem kraju so večinoma samo žičnice. Njive so zelo čiste, dobra je tudi zaščita. Hmelj je bil takrat ravno v cvetju in je bil že tolikokrat škropljen, da je bila rastlina siva od škropiva. Ni bil enakomeren, vendar je dosegel višino 7 m. Ogleдали smo si tudi sušilnice, ki jih kurijo z odpadnim oljem, ker imajo v Belgiji le malo gozdov.

V sredo smo si ogledali pivovarno, za katero pa lahko trdimo, da ni bila kaj posebnega, tudi pivo ni bilo za naš okus. Popoldne smo nadaljevali pot proti Ost Ende do obale. Med potjo smo videli zelo čiste njive in samo stoječa žita, tako da je bila možna povsod strojna žetev. Obdelovanje zemlje je povečini vprežno s težkimi belgijskimi konji, videti je le malo traktorjev, žita žanjejo s konjsko snopovezalko. Žitarice zavzemajo, po vtisih, v Belgiji okrog 70 % celotnih površin, le malo je travnikov odnosno pašnikov, kjer se pase živina. Razen žit je bilo videti na njivah še nekaj konoplje, tobaka, detelj in zelo malo koruze za zeleno krmo.

Gospodarski objekti so zelo lepo urejeni in čisti, vendar zelo majhni nasproti našim prilikam, saj kmet pusti žito na njivi, deteljo posuši na njivi, lan, ko je posušen, ga zloži v kupe in pokrije. Zelo malo rabi tudi prostora za suho krmo čez zimo ali pa še tisto zloži v kope.

Videti je, da kmetje precej študirajo in si res prizadevajo za napredek, kar lahko dokažejo z visokimi hektarskimi donosi in lepo obdelanimi njivami.

Nazaj grede smo se ustavili tudi v Halertauu. Hoteli smo videti tudi tamkajšnji pridelek, da bi lahko odgovarjali na stavljenja vprašanja. Ob tej priliki smo se razgovarjali z nemškimi kmeti, ki so nas s strahom vpraševali, kaj mislimo o cenah in ako bo možno vso pridelano količino prodati. Med nemškimi hmeljarji je namreč nasprotje, ker imajo več hmeljarskih okolišev, tako da želijo Halertavčani, naj se hmelj v okolici Nürnberga ves izkrči, da bodo le-ti hmelj bolj ugodno prodajali, imajo pa še na zalogi 1700 ton lanskoletnega neprodanega pridelka, katerega pa hočejo letos za vsako ceno vnovčiti. Pri njih je hmeljska trgovina v privatnih rokah, potem pa mislim, da si lahko ustvarite sliko, kakšna je. Kaj več o hmeljski kulturi v tem kraju vam je pa tako razložil tovariš iz Hmeljarskega inštituta v prejšnji številki.

Kolenc Vinko

ZASEDANJE znanstvene komisije Evropskega biroja za hmeljarstvo v Wye College, Kent v Angliji

(Nadaljevanje)

Število strokovnih delavcev se je od začetka do danes močno povečalo. Ob osnovanju postaje sta bila samo dva znanstvenika, danes pa je že 133 strokovnih sodelavcev, ki stalno povezujejo teorijo s prakso. Od leta 1930 niso gradili novih laboratorijev, zato so v letu 1952 zgradili obširno novo poslopje, ki je bilo naslednje leto že vseljeno. Vse stroške je nosilo ministrstvo za kmetijstvo.

Postaja je kmalu dobila svetovni sloves, predvsem po svoji kolekciji in klasifikaciji sadnega materiala. Tudi pri nas so dobro poznane podlage iz East Mallinga. Poskusi s podlogami za jabolane, hruške, češnje, slive in breskve se še vedno nadaljujejo in dajejo dragocene podatke.

Poleg vsega ogromnega dela je omembe vredno tudi to, da proučujejo načine in iščejo najboljšega, kako se uspešno boriti proti vplivu slane na sadno drevje. Ta problem je postal aktualen leta 1935, ko je močna slana uničila vse sadje v Kentu. Po splošnem proučevanju kdaj, kako in kje nastane slana, so šele leta 1949 postavili posebne rastlinjake z nizko temperaturo. V teh komorah se je proučevanje nadaljevalo in borba proti slani se je močno razširila. Znanstveno

so se usmerili na raziskovanja in gojenje pozno cveteče sorte. Trenutno se je v praksi do sedaj najbolje obneslo zaščititi drevje proti slani s škropljenjem z navadno vodo. Edino ta metoda daje pozitivne rezultate in dobre uspehe za široko prakso.

V Angliji zelo cenijo grmičevje. Malingove maline zavzemajo sedaj največje površine, na katerih gojijo sadje za prodajo.

Struktura kmetijskih obratov — poleg sadjarstva gojijo v Angliji tudi hmelj — je dovedlo poskusno postajo v East Mallingu do proučevanja hmelja. Prvi poizkusi so bili predvsem obdelovalnega značaja. Velika pozornost je posvečena selekciji hmelja, proučevanju hmeljskih sadik in njih odpornosti proti boleznim. Sedaj so proučevanja usmerjena le na zaščitne probleme, kot so razne bolezni, ki se prenašajo s pomočjo zemlje, nadalje peronospora in virusne bolezni. Vse ostale probleme iz hmeljarstva pa proučujejo še nadalje na poskusni postaji Wye-College.

O nadaljnjih problemih angleškega hmeljarstva, kakor tudi o rentabilnosti in kakovosti strojnega obiranja ter angleških sušilnicah, bomo napisali v prihodnjih številkah.

Inž. Kač Lojze

**Od 16. do 22. oktobra 1955
v domu TD Partizan Žalec**

**VELIKA
gospodarska hmeljarska razstava**

Vabimo hmeljarje, kmetijske zadruge, državna posestva, organizacije itd., da se pomembne razstave v čim večjem številu udeležijo!

Prireditveni odbor

OBSEGA :

Vzorci hmelja letnika 1955

Agrotehnika hmeljišč

Selekcija v hmeljiščih

Pedološko raziskovanje zemljišč

Vloga kem. laboratorija v hmeljarski proizvodnji

Zgodovinski razvoj hmeljarstva v Savinjski dolini

Predvajanje strokovnih filmov

Prikaz hmeljske trgovine

Navodila za jemanje vzorcev zemlje za preiskavo

Neštnevilne preiskave zemlje po vsem svetu so dokazale, da je mogoče s kemičnimi analizami z zadostno točnostjo ugotoviti, kolika je zaloga razne rastlinske hrane v zemlji. Gnojilni poskusi, ki so bili napravljeni po teh analizah, pa so pokazali, da je bilo takšno gnojenje učinkovito ne samo glede množine in kakovosti pridelka, temveč tudi glede njegove ekonomičnosti. V mnogih primerih je namreč ugotovljeno, da se je pri gnojenju razsipavalo z gnojili ali pa se je gnojilo s premajhnimi količinami odnosno so bila gnojila dana v takšnem razmerju, da njihov učinek ni bil popoln. V vseh teh primerih je potem gospodarski račun pokazal, da je bilo gnojenje drago in da je le gnojenje po izsledkih analize najceneje in zato tudi najbolj gospodarsko.

Takšne izkušnje imamo tudi v našem kmetijstvu in zato napredni kmetovalci v vedno večjem številu dajejo svoje zemlje v preiskavo, ter postopajo po dobljenih navodilih za obdelavo, gnojenje in apnenje. Ker pa je pravilno jemanje vzorcev zemlje za preiskavo najbolj važno, naj jemljejo vzorce le poučeni organi zadrug, saj bo le takrat tudi navodilo na podlagi izsledkov analiz zadovoljivo točno.

Točnost preiskave zemlje je, kot rečeno, odvisna od tega, koliko se vzeti vzorec približuje stvarni kakovosti zemlje onih plasti nekega zemljišča, ki so za prehrano rastlin najbolj važne. Iz izkustva vemo, da je to orna plast, a znanost je s svojimi raziskovanji dokazala, da skoraj vsi njivski posevki črpajo večino njim potrebne hrane iz plasti do globine 20 cm. V tem sloju namreč rastlinsko hrano najintenzivneje presnavljajo razne drobnoživke, da postane dostopna za rastline. Čim globlje gremo, manj je drobnoživk, posebno bakterij, in presnavljanje hrane postaja vedno slabše, dokler v mrtvici popolnoma ne zamre. Večletne rastline, ki poženejo svoje korenine globoko, črpajo potrebno hrano deloma tudi v globljih plasteh. Toda ta hrana se ni presnavljala v teh globinah, temveč zopet le v prej omenjeni 20 cm debeli vrhnji plasti. Le padavine so jo izprale s te vrhnje plasti in rastline z globljimi koreninami jo na prehodu v nižje sloje ujamejo in črpajo. Zato tudi ne spravljamo humoznih gnojil za gnojenje sadnemu drevju, vinski trti in drugim rastlinam z globokimi koreninami globlje od 20 cm, ker v nižjih plasteh ni zadosti bakterij za presnavljanje hlevskega gnoja, niti zadosti kisika, ki je pri presnavljanju potreben, saj je zemlja v globinah manj zračna. Iz teh preudarkov sledi, da je za ugotovitev rodnosti zemljišča najvažnejši sloj do 20 cm globine in da moramo ravno iz njega vzeti vzorec zemlje za analizo.

Da bi se moglo dati pravilno navodilo za obdelavo zemlje, pa je potrebno poznati pri njivah tudi plasti v globini od 20—30 cm. Takoj pod globino oranja se namreč v zemljah s pokvarjenim zlogom kaj rada oblikuje plazina, to je trd, zgoščen in za vodo nepropusten sloj, ki ovira gibanje vlage v zemlji in razrast korenin. V takšni pokvarjeni zemlji tudi gnojenje ne more biti polno učinkovito in zato je potreben nasvet, kako se naj ta in slične pomanjkljivosti odpravijo.

Jemanje vzorcev. Kakovost zemlje na posameznih zemljiščih ni vsepovsod enaka, bodisi zaradi naravnih pogojev pri obrazovanju kulturne zemlje, bodisi zaradi vpliva človeka (obdelava, gnojenje, izkoriščanje po rastlinah itd.). Zato se moramo izogibati mest, kjer lahko nastopa neizenačenost. Takšna mesta so vedno robovi zemljišč in zato jemljemo vzorce na ovratinah 3—5 m od roba, na straneh pa vsaj 2 m. Prav je tudi,

da se izogibamo mest, kjer je bil kup gnoja, ker bi nam sicer vzorec, vzeti na tem mestu, pokazal drugačno zalogo hrane, kakor jo ima zemljišče v resnici. Od vsake parcele, ki je velika 1 ha, napravimo en povprečni vzorec, od večjih parcel pa za vsak načeti ha še enega. Posameznih vzorcev vzamemo toliko, kolikor po 10 a meri zemljišče, torej na 1 ha 10. Mesta za jemanje vzorcev izberemo na zemljišču čimbolj enakomerno po vsej parceli ter se pri tem izogibamo robov. Na njivah vzamemo vzorce tako, da do globine 20 cm izkopljemo jamo z navpično steno, nato pa od te stene odrežemo enako široko plast od vrha do dna. Odvzeto zemljo damo v čist zaboj ali košaro. Nato poglobimo jamo na njivah še za 10 cm in odrežemo od poglobitve ravno tako debelo plast zemlje, ki jo pa damo v drug zaboj. Ko smo odvzeli vzorec na vseh predvidenih mestih, zdrobimo zemljo in v vsakem zaboju dobro premešamo. Nato odvzamemo od gornje plasti povprečen vzorec v približni teži 1 do 1,5 kg, od spodnje plasti pa v teži 0,5 kg. Povprečen vzorec od spodnje plasti dobro zavijemo v papir in ga položimo na dno platnene vrečice, ki mora biti vsaj 30 cm dolga in 20 cm široka. Nato nasujemo vrečico do vrha z zemljo povprečnega vzorca iz gornje plasti.

Na travnikih jemljemo vzorce le do 20 cm globoko. Samo, če nameravamo travnik preorati in spremeniti v njivo, je potrebno vzeti še drugi vzorec, in sicer iz globine od 20 do 40 cm. Ta vzorec označimo z isto številko, kot smo obeležili vzorec iz gornje plasti, le da dodamo gornjemu oznako a) in spodnjemu oznako b).

Če pošljemo na raziskovanje vzorce od zemljišč, ki jih nameravamo zasaditi s hmeljem, sadnim drevjem ali vinsko trto, vedno vzamemo dva paralelna povprečna vzorca, in sicer prvega do globine 30 cm, drugega iz globine 30—60 cm, ki ju ravno tako označimo z isto številko in indeksom a in b. V starih nasadih pri hmelju vzamemo vzorce kot pri njivah, v sadonosnikih in vinogradih pa le po en vzorec do globine 30 cm.

Predno vrečice z vzorcem zemlje zavežemo, položimo na vrh listek z odtisom štipiljke zadruga in nanj napišemo redno številko vzorca. Vsak jemalec namreč začne z redno številko 1, zato pa mora biti na listku odtis štipiljke zadruga, da se bodo vzorci ločili. Številke pišemo z navadnim svičnikom, ker se črnilo in kopirni svinčnik razmažeta.

Vprašalna pola. Za vsak povprečen vzorec, če je od različnih parcel, moramo izpolniti tudi vprašalno polo. Če odgovori ne bodo popolni ali zadostno jasni, vzorec ne bo preiskan, na kar je potrebno posestnike opozoriti. Vprašalna pola je tako sestavljena, da odgovorov na vprašanja v večini primerov ne pišemo, ker so možni odgovori že natisnjeni ter je potrebno le ustreznega podčrtati.

Med splošnimi podatki je važen odgovor, kakšna je proizvodna usmeritev kmetije. Usmeritev je vedno najbolj izrazita pri onih obratih, ki proizvajajo za prodajo, najmanj pa pri samozadovoljivih obratih, ki proizvajajo le za lastno potrebo. Prvi se pri obdelavi zemlje in pri zasejevanju njiv ravna po nekem več ali manj določenem kolobarju, medtem ko se samozadovoljivi obrati ne držijo v tem pogledu nikakšnega reda in kot rečeno »divje gospodarijo«. Način gospodarjenja se seveda odraža tudi na vzorcu zemlje, ki je poslan v analizo in zato mora biti način gospodarjenja označen, da se ne bi delalo napačnih zaključkov in po njih dajalo navodila. V specializiranih hmeljarskih, sadjarskih in vinogradniških gospodarstvih bo

analiza dostikrat pokazala pomanjkanje humusa na njivah, ker se je hlevski gnoj porabil predvsem za omenjene nasade. Navodilo za gnojenje, ki se izda po izvršeni analizi, pa naj upošteva takšne okolnosti in naj nasvetuje ustrežnejši kolobar, ali pa izredne ukrepe, ako je rodnost preiskanega zemljišča že padla pod normalno stanje. Zato je važno odgovoriti tudi na vprašanje, kolike površine raznih kultur ima kmetija, da bo nasvet čimbolj življenjski.

V oddelku »Podatki o zemljišču« naj se v odgovorih opišejo okolnosti, ki so značilne za dotično zemljišče glede obdelovalnosti in prikladnosti za posamezne kulture. V razpredelnici pa je treba navesti podatke o gnojenju in količini pridelkov za tri leta nazaj. Mnogi se izogibajo tem odgovorom, posebno onemu glede višine pridelka. Upoštevati pa moramo, da edino točen odgovor glede pridelka pove, ali se je do tedaj pravilno obdelovalo in gnojilo ali pa ne. Zato je tudi važno odgovoriti na naslednje vprašanje, namreč, ali so kakšni vremenski ali drugi zunanji vplivi zmanjšali pridelok pod povprečje, ker le takrat bomo dobili sliko o rodnosti njiv.

Pri njivah je nadalje še važen podatek, kako se jih namerava zasejati v prihodnjih letih. Niti hlevska niti rudninska gnojila rastline ne morejo izrabiti v celoti v 1 letu, temveč šele v 2 ali 4, kar mora nasvet upoštevati. Na učinkovitost gnojenja pa odločilno vpliva vrstenje posevkov v prihodnjih letih. Zato mora navodilo priporočiti ustrezen kolobar, ako nameravano vrstenje ne bi bilo strokovno pravilno. Ako želi imeti nasvet glede posebnega primera ter je posestnik že sam preizkušal nekatere ukrepe, je potrebno povedati, katere ukrepe je preizkušal in s kakšnimi uspehi.

Kdor hoče imeti navodilo za gnojenje travnikov, mora odgovoriti razen na splošna še tudi na posebna vprašanja, ki se nahajajo na drugi strani vprašalne pole. Isto velja za sadonosnike in vinograde. V teh primerih seveda ne odgovarjamo na vprašanja glede njiv ali drugih kultur.

Vse do sedaj navedene podatke je dolžan dati posestnik, vendar pa mora jemalec vzorcev te podatke kontrolirati in če so pomanjkljivi, tudi izpopolniti. Če vprašalna pola ni pravilno izpolnjena, je bolje, da se vzorec ne jemlje in ne pošilja inštitutu, ker ga ne bo preiskoval.

Pod III. so navedeni podatki, ki se pri jemanju vzorcev ugotavljajo. Jemalec vzorcev mora najprej vpisati zaporedno številko vzorca. Rubriko za redno številko na prvi strani vprašalne pole vpiše inštitut in jo je treba pustiti prazno. Dalje je treba vpisati tudi datum odvzema vzorca.

Ko je jama za jemanje vzorca odkopana do predpisane globine, se na navpični steni napravijo določene meritve, pri čemer naj se upošteva naslednja okolnost:

V njivski zemlji razlikujemo 3 značilne plasti. Plast, ki jo orjemo, je ornica in seže od 12 do 22 cm globoko, različno, kakor je pač zemlja godna in globoka. Značilno za to plast je, da ima kolikor toliko izenačeno mrko rjavo ali črno barvo, katero ji daje humus. V ornici pa razlikujemo še podplasti in sicer je na površini 2 do 5 cm debela, drobnozrna ali celo prašnata pozemlina. Njej sledi humozni sloj z mrvičavim ali drobnogrudičavim zlogom, v katerem nahajamo večino drobnih in lasnih koreninic predhodnih posevkov. Pod tem slojem do dna orana leži plast zemlje z bolj grudičavim zlogom, ki se imenuje negodnica. Posamezne grudice tega sloja so rogljaste, orehaste, ali pa se lomijo na pravilne oblike ter se ne mrvijo. Lahko pa se zgodi, da ima ornica v vsej

svoji globini mrvičavi ali drobnozrni zlog. V tem primeru ornica nima negodnice. V ornici torej izmerimo globino godnice, to je globino pozemnine in humoznega sloja skupaj. Nato izmerimo samo debelino humoznega sloja in končno celotno globino ornice. V primeru, kadar opisanih podplasti ne moremo razlikovati, vpišemo samo globino ornice.

Živica je plast zemlje, ki leži pod ornico in v kateri še nahajamo mnogo korenin in tudi črvov, glist in drugih živalskih drobnosti. Živica je lahko globoka ali plitka ali je pa sploh ni in takrat leži ornica neposredno na mrtvici. Če je globoka, potem ima živica na vrhu sloj, ki je še temne barve, ker se je iz ornice izprani humus v njem sesedel. Ta sloj je navadno precej zbit in grudice se zlomijo na pravilne oblike (kocke, prizme, lističe). V nepeščenih zemljah takšen sloj oblikuje 6 do 10 cm debelo plazino, ki, ko se napije vode, ne propušča niti vode niti zraka in močno ovira razrast korenin. Ako pri jemanju vzorcev pod ornico najdemo takšen zbit sloj, je na zadevno vprašanje potrdilno odgovoriti. Pod plazino najdemo v globokih zemljah manj temen sloj bolj rahle živice z ostanki korenin in z drobnosti. Ker jemljemo vzorce na njivah le do 30 cm globoko, na globokih zemljah zaradi jemanja vzorca ne bomo kopali tako globoko kot seže živica. V tem primeru seveda se ne more vpisati kako globoka je živica, temveč le pripomba: globlje od 30 cm. Isto velja glede globine, kjer se začne mrtvica, razen da sta ornica in živica zelo plitki ali pa da plitka ornica leži neposredno na mrtvici. Kakor že ime samo pove, je mrtvica oni sloj zemlje, v katerem ni več življenja in kamor ne sežejo korenine rastlin. Če živice nismo našli ter leži ornica neposredno na mrtvici, napišemo kot odgovor glede globine živice: živice ni.

Na travnikih in travniških sadonosnikih, ki še niso bili nikoli preorani, ornice ni. Tu nahajamo samo živico, ki leži neposredno na mrtvici. Vendar pa v travniški živici lahko razlikujemo zgornji humozni sloj, ki je seveda temne barve in močno prepleten s koreninami. Pod njim je sloj bolj svetle barve in tudi manj prepleten s koreninami, v katerem pa še živijo drobnosti. V kislih in močvirnih zemljah te razlike v barvah niso izrazite, ker se humus v takšnih zemljah močno izpira v globlje plasti. Na travnikih vpišemo v vprašalno polo globino humoznega sloja in globino živice. Globino mrtvice ne vpisujemo, ker je enaka z globino živice. V plitkih zemljah bo dostikrat živica le humozni sloj, ki bo zato ležal neposredno na mrtvici, na grušču ali kamnu. Na travnikih in travniških sadonosnikih, ki se nahajajo na bivših njivah, se bo ornica še poznala, ter je zato vpisati njeno debelino in v opombi je označiti pred koliko leti je bilo zemljišče zadnjič preorano.

Za nove nasade vinske trte in nekaterih sadnih plemen se zemlja globoko rigola. Pri tem se poveča živica z mrtvico, če se ni rigolalo »čez jarek«. V novih nasadih se živica oblikuje šele po pretoku nekaj let, v starih pa je že zopet oblikovana. V novih nasadih se zato v vprašalno polo vpiše: »živice še ni« ali pa »živica v oblikovanju«. V močno gnojenih vinogradih in v nasadih, kjer se gojijo vmesne kulture ali sejejo podorne rastline in detelje, se oblikujeta humozni sloj in tudi obdelovalna plast slična ornici, tako da je treba v teh primerih izvršiti meritve slojev kakor pri njivah.

Na koncu poda jemalec vzorcev v pripombi ocenitev, kakšna sta obdelava zemlje in gnojenje na splošno na dotični kmetiji in kakšna je bila na zemljišču, od katerega je bil vzet vzorec. Pripomba pa lahko vsebuje tudi še druga opozorila, ki bi mogla koristiti pri dajanju navodil za gnojenje.